

Ю. А. Мицик.
*Доктор історичних наук, професор
ДДУ, м. Дніпропетровськ.*

ПОЛЬСЬКИЙ ІСТОРИК ПРО ОСТРІГ

Шимон Старовольський (1588-1656 рр.) — вчений надзвичайно широкого діапазону. Його твори написані польською та латинською мовами, присвячені питанням історії, літератури, права, економіки, теології, військової справи тощо. Він походив з небагатої шляхетської сім'ї, здобув непогану освіту, служив у різних магнатів Речі Посполитої, в тому числі в українських та білоруських (Острозькі, Ходкевичі). У 1608-1612 рр. він разом із своїми вихованцями — молодими князями Костянтином та Янушем Острозькими побував у різних країнах Європи — Німеччині, Бельгії, Франції, Іспанії та Італії, де Острозькі діставали освіту, насамперед у Лувенському університеті в Бельгії. Пізніше Старовольський здійснив ще чотири подорожі за кордон, на цей раз самотійно, щоб прослухати окремі курси в деяких європейських університетах. Звичайно, він бував на Україні та в Білорусії, в тому числі й в Острозі. Брав участь у Хотинській війні 1621 р., в якій польсько-українське військо розгромило турецького султана.

III. Старовольський написав ряд книг, які стосуються і історії та географії України, закликав до спільної боротьби слов'янських народів проти турецько-татарсько-ногайської агресії. У своєму найвідомішому

твори-книзі "Полонія", виданій у Кельні 1632 р. Старовольський подав опис і українських земель, що перебували тоді під владою Речі Посполитої. Уривки з них сподіваємося будуть з цікавістю прочитані нинішніми острожанами.

"...на захід від Київського лежить воеводство Волинське, котре поділяється на дві дуже великі землі: крем'янецьку та луцьку. Воно має трьох сенаторів: воеводу і волинського каштеляна, а також луцького біскупа, котрий має свою кафедру із капітулою у луцькому замку. Там знаходиться також колегіум для учнів, що належить єзуїтам. У самому ж місті має свою резиденцію руський (тут в сенсі український - Ю. М.) єпископ. Не дуже далеко є місто Володимир... У свою чергу Крем'янець, столиця своєї землі, пишається замком, що стоїть на дуже високій скелі. Далі йдуть Вишневець, Заслав, Костянтин, Базалія, Дубно, Остріг, Збарж, у кожному з яких знаходиться сильно укріплений і дуже гарний замок. Кожне з цих міст є столиця й гніздо стародавніх князів. Особливо (вирізняється) Остріг, котрий з одного Боку і трохи далі має Дермань, дуже гарний русинський монастир, де живуть ченці закону святого Василя під владою ігумена, у схизмі знаходячись до римської церкви. Ці монахи мають великі маєтності. З іншого боку знаходиться Межиріч, місто дуже укріплене, у котрому останній з роду Ян, князь Острозький, краківський каштелян, збудував на свій кошт, можна б сказати, королівський костюл і монастир для конвентуальних францисканців. В самому ж місті його внучка (Анна - Ю. М.) недавно спорудила для ченців Товариства Ісусового (єзуїтів) колегіум для навчання молоді та прекрасний костюл, де (у костюлі) и поклала із сльозами тіло свого чоловіка, Карла Ходкевича, мужа незрівняного у військовому мистецтві**".